

فرهنگ وحدت اسلامی ایرانیان

(بر اساس جدیدترین داده‌های ملی)

مهر ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

عنوان: ورهنگ وحدت اسلامی ایرانیان (بر اساس جدیدترین داده‌های ملی)

تهیه و تنظیم: مرکز رصد فرهنگی کشور

صفحه‌آرایی: حسین آذری

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۴۰۲

شمارگان: برای مخاطبان خاص

این نسخه به سفارش دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور تهیه شده است.

همه حقوق این اثر برای مرکز رصد فرهنگی کشور محفوظ است.
در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی‌عصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
صندوق پستی: ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵. تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶. www.ircud.ir

گزارش رصد فرهنگی

(۵۳)

فرهنگ وحدت اسلامی ایرانیان

(بر اساس جدیدترین داده‌های ملی)

مرکز رصد فرهنگی کشور

مهر ۱۴۰۲

قال الإمام الحسن العسكري عليه السلام لشييعته:

صَلُّوا فِي عَشَائِرِهِمْ وَاشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ وَعُودُوا مَرْضَاهُمْ
وَأَدُّوا حُقُوقَهُمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ إِذَا وَرَعَ فِي دِينِهِ وَصَدَقَ فِي
حَدِيثِهِ وَأَدَّى الْأَمَانَةَ وَحَسَّنَ خُلُقَهُ مَعَ النَّاسِ قِيلَ هَذَا شِيعِيٌّ
فَيَسْرُنِي ذَلِكَ اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زِينًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا جُرُّوا
إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ وَادْفَعُوا عَنَّا كُلَّ قَبِيحٍ فَإِنَّهُ مَا قِيلَ فِينَا مِنْ
حُسْنٍ فَنَحْنُ أَهْلُهُ وَمَا قِيلَ فِينَا مِنْ سُوءٍ فَمَا نَحْنُ كَذَلِكَ.

امام حسن عسکری علیہ السلام به شیعیان فرمود:

در میان جماعت‌های آن‌ها (اهل سنت) نماز بخوانید و در
تشییع جنازه‌هایشان شرکت کنید، و به عیادت مریض‌هایشان بروید
و حقوقشان را ادا کنید؛ چرا که اگر کسی از شما اهل ورع، راست‌گو،
امانت‌دار و با مردم خوش‌خلق باشد، گفته می‌شود که این شخص شیعه
است و این مرا خوشنود می‌سازد. تقوای الهی پیشه کنید و مایه زینت ما
باشید و مایه ننگ ما نباشید. تمام دوستی خود را به‌سوی ما بکشانید و
همه زشتی را از ما بگردانید، زیرا هر خوبی که درباره ما گفته شود ما اهل
آنیم و هر بدی درباره ما گفته شود ما از آن به دوریم.

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه.....
۴.....	توهین و بی حرمتی به مقدسات مذاهب اسلامی.....
۴.....	احترام به عقاید مذهبی در جامعه.....
۵.....	نگرش عمومی نسبت به خلیات مسلمانان.....
۶.....	سپردن مشاغل و مسئولیت ها به افراد.....
۷.....	مسلمان کیست؟.....
۷.....	مسلمان و ایرانی بودن.....
۸.....	ایران و امت اسلامی.....
۸.....	اتحاد کشورهای اسلامی.....
۹.....	مسئله فلسطین و وظیفه اسلامی.....
۱۰.....	اختلاف افکنی دشمنان ایران بین شیعه و سنی.....
۱۱.....	اولویت دولت در ارتقا و بهبود روابط با همسایگان مسلمان.....
۱۱.....	رفاقت شیعیان با اهل سنت.....
۱۲.....	رفت و آمد خانوادگی شیعیان با اهل سنت.....
۱۳.....	شراکت اقتصادی شیعیان با اهل سنت.....
۱۳.....	همسایگی شیعیان با اهل سنت.....
۱۴.....	ازدواج عضوی از خانواده شیعیان با فردی از اهل سنت.....
۱۵.....	فاصله گذاری اجتماعی بر مبنای مذهب.....
۱۶.....	جمع بندی.....

فهرست نمودارها

- نمودار ۱. توزیع پاسخگویان برحسب جنس..... ۲
- نمودار ۲. وضعیت مذهب پاسخگویان..... ۲
- نمودار ۳. وضعیت توهین و بی حرمتی به مقدسات مذاهب اسلامی..... ۴
- نمودار ۴. وضعیت احترام به عقاید مذهبی در جامعه..... ۵
- نمودار ۵. نظر پاسخگویان درباره خوب یا بد بودن مسلمان‌ها با مذاهب مختلف..... ۶
- نمودار ۶. سپردن مشاغل و مسئولیت‌ها به افراد بر اساس شایستگی و توانایی..... ۶
- نمودار ۷. نظر پاسخگویان درباره مسلمانی افراد..... ۷
- نمودار ۸. نظر پاسخگویان درباره مسلمان ایرانی بودن خودشان..... ۸
- نمودار ۹. نظر پاسخگویان درباره بودن ایران جزو امت اسلامی..... ۸
- نمودار ۱۰. منفعت مردم کشورهای اسلامی از اتحاد بین این کشورها از نظر پاسخگویان..... ۹
- نمودار ۱۱. نظر پاسخگویان درباره وظیفه مسلمانان در حمایت از مردم مظلوم فلسطین..... ۱۰
- نمودار ۱۲. نظر پاسخگویان درباره اختلاف‌افکنی بین شیعه و سنی از سوی دشمنان ایران..... ۱۰
- نمودار ۱۳. نظر پاسخگویان درباره ارتقا و بهبود روابط با همسایگان مسلمان از سوی دولت..... ۱۱
- نمودار ۱۴. وضعیت رفاقت شیعیان با افرادی از اهل سنت..... ۱۲
- نمودار ۱۵. وضعیت رفت و آمد خانوادگی شیعیان با افرادی از اهل سنت..... ۱۲
- نمودار ۱۶. وضعیت شراکت اقتصادی شیعیان با افرادی از اهل سنت..... ۱۳
- نمودار ۱۷. وضعیت همسایگی شیعیان با افرادی از اهل سنت..... ۱۳
- نمودار ۱۸. وضعیت ازدواج عضوی از خانواده شیعیان با فردی از اهل سنت..... ۱۴
- نمودار ۱۹. روابط بین فردی و اجتماعی در بین پاسخگویان (اعم از اهل تشیع و تسنن)..... ۱۶

چکیده آماری

۹۱/۶ درصد مردم توهین و بی حرمتی به مقدسات مذاهب اسلامی را کاری اشتباه و ناشایست می دانند.

۹۶/۲ درصد گفته اند باید در جامعه به عقاید مذهبی همه افراد از مذاهب مختلف اسلامی احترام گذاشت.

۹۳/۲ درصد بر این باورند خوب یا بد بودن افراد مسلمان ارتباطی با مذهب آنان ندارد.

۸۴/۹ درصد افراد معتقدند اگر یک شیعه و سنی از شایستگی و توانایی لازم برای انجام و تصدی شغلی برخوردار است باید شغل و مسئولیت را به وی سپرد.

۷۸/۱ درصد معتقدند کسی که به خدا، پیامبر اسلام و آخرت ایمان دارد و سمت قبله نماز می خواند فارغ از اینکه چه مذهبی دارد مسلمان است و تنها ۱۴/۶ درصد گفته اند مسلمانی بستگی به مذهب دارد.

۹۵/۸ درصد پاسخگویان خودشان را مسلمان ایرانی دانسته اند.

۸۹/۷ درصد ایران را جزوی از امت اسلامی می دانند

۸۲/۵ درصد بر این باورند که مردم کشورهای اسلامی از اتحاد این کشورها منتفع می شوند و فقط ۷/۵ درصد معتقدند این اتحاد منفعتی برای مردم کشورهای اسلامی ندارد.

۷۵ درصد گفته اند حمایت از مردم مظلوم فلسطین وظیفه هر مسلمان است. ۱۶/۸ درصد گفته اند مسلمان در حمایت از مردم مظلوم فلسطین وظیفه ای ندارند.

۷۱/۲ درصد پاسخگویان معتقدند دشمنان ایران بین شیعه و سنی اختلاف افکنی می کنند.

۷۶/۴ درصد ارتقا و بهبود روابط با همسایگان مسلمان از سوی دولت را اولویت ضروری کشور می دانند.

۸۱/۲ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت رفاقت داشته باشند.

۷۱/۲ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت رفت و آمد خانوادگی داشته باشند.

۶۸/۷ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت شراکت اقتصادی داشته باشند.

۸۲/۱ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت همسایه باشند.

نزدیک به ۶۰ درصد شیعیان گفته‌اند ازدواج عضوی از خانواده آنان با افرادی از اهل سنت از نظر آن‌ها اشکالی ندارد.

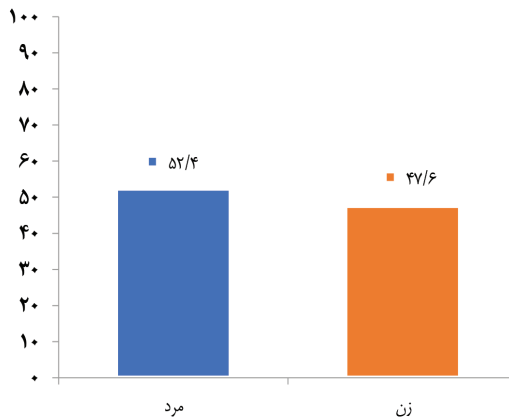
در مجموع ۸۰/۴ درصد از افراد ایرانی، اعم از شیعه و سنی، با «همسایه بودن»، ۷۹/۱ درصد با «رفاقت»، ۷۰/۷ درصد با «رفت و آمد خانوادگی»، ۶۸/۶ درصد با «شراکت اقتصادی» و ۵۹/۹ درصد با «ازدواج» با غیر هم‌مذهب خود مشکلی ندارند.

مقدمه

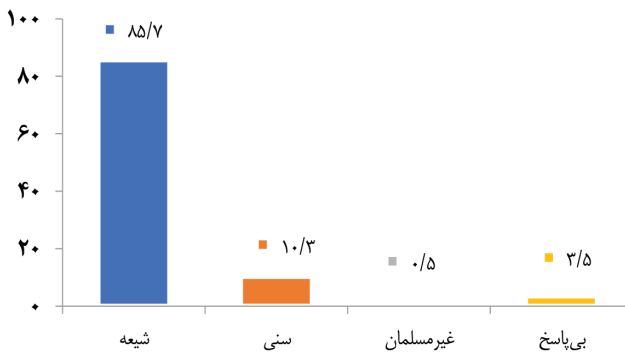
هم‌زیستی و تعایش بر مبنای حفظ احترام و نیکی به دیگری، یکی از اصول مورد تأکید اسلام و از مبانی گفتمان وحدت اسلامی است. آموزه‌های وحیانی و سیره معصومین نیز ضرورت این امر را نشان می‌دهد. در اندیشه انقلاب اسلامی نیز هم‌زیستی بر مبنای فرهنگ برادری اسلامی، مقدمه لازم برای رسیدن به وحدت در راستای تحقق اهداف عالی اسلام در جهان است. امام خمینی به‌عنوان منادی وحدت، نه‌تنها وحدت را از سیطره مجادلات کلامی خارج کرد، که آن را در هر روز زندگی مسلمانان جاری ساخت و نتایج واقعی وحدت مسلمانان را فراروی جهان اسلام قرار داد. رویکرد اصلاح‌گر حضرت امام در مواجهه با انحرافات اختلاف‌افکن و امتداد سیره ایشان در دوران زعامت امام خامنه‌ای توانست راه را بر گسترش تفرقه میان شیعه و سنی در ایران بر بسته و در بستر فرهنگ ایرانی اسلامی و تنوع فرهنگی در چارچوب اسلام، هم‌زیستی پیروان مذاهب اسلامی در ایران را قوام بخشد. مع‌الاسف علی‌رغم اهمیت این مسئله تاکنون شاهد گردآوری داده‌های ملی قابل‌اتکا به‌منظور ترسیم تبیین این مسئله نبودیم. از این‌رو مرکز رصد فرهنگی کشور ضمن طراحی اولین نظرسنجی ملی "فرهنگ وحدت اسلامی ایرانیان"، در پی دستیابی به تصویری قابل‌اتکا از نگرش و رفتار ایرانیان در مواجهه با مسئله وحدت و هم‌زیستی شیعه و سنی بود. آنچه در پی می‌آید این نظرسنجی کشوری است که توسط

دفتر طرح‌های ملی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات و با حجم نمونه ۲۴۴۹ نفر در ۳۱ استان کشور اجرا شد و از این میان تنها ۱۷/۴ درصد به دلیل مخالفت با موضوع حاضر به همکاری نبودند همچنین در این نظرسنجی ملی، ۵۲/۴ درصد پاسخگویان مرد و ۴۷/۶ درصد زن بوده‌اند.

نمودار ۱. توزیع پاسخگویان بر حسب جنس (درصد)

از میان پاسخگویان نیز، ۸۵/۷ درصد دارای مذهب شیعه، ۱۰/۳ درصد دارای مذهب سنی و ۰/۵ درصد غیرمسلمان (دارای سایر ادیان) بوده‌اند. ۳/۵ درصد پاسخگویان مذهب خود را اظهار نکرده‌اند.

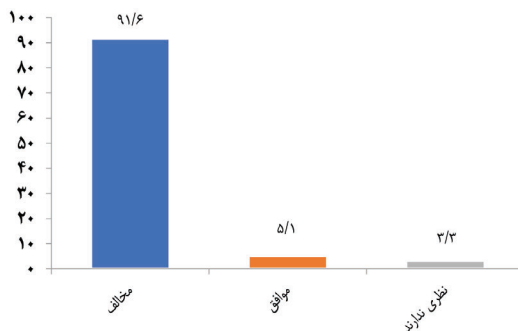
نمودار ۲. وضعیت مذهب پاسخگویان (درصد)

جدول ۱. متغیرهای زمینه‌ای به تفکیک جنس

متغیرها	سطوح	مرد	زن	کل
سن	۱۸-۲۹	۱۶/۵	۲۰	۱۸/۲
	۳۰-۴۹	۵۴/۳	۵۷/۶	۵۵/۹
	۵۰ سال و بالاتر	۲۹/۲	۲۲/۴	۲۵/۹
تحصیلات	بی‌سواد	۴/۵	۴/۹	۴/۷
	ابتدایی	۹/۴	۹/۷	۹/۵
	راهنمایی	۱۵/۳	۸/۸	۱۲/۲
	دبیرستان	۴/۶	۴/۴	۴/۵
	دیپلم	۲۹/۶	۳۶	۳۲/۷
	کاردانی	۷/۸	۷/۲	۷/۵
	کارشناسی	۱۶	۲۰/۳	۱۸/۱
	کارشناسی ارشد	۱۰/۱	۶/۹	۸/۶
	دکتری	۲	۱/۶	۱/۸
	حوزوی	۰/۶	۰/۳	۰/۵
وضعیت تأهل	مجرد	۱۹/۲	۱۵/۶	۱۷/۵
	متأهل	۸۰/۱	۸۱/۴	۸۰/۷
	بدون همسر	۰/۷	۳	۱/۸
فعالیت	شاغل	۷۶/۳	۲۲/۴	۵۰/۴
	دانشجو	۲/۷	۲/۳	۲/۶
	دانش‌آموز	۱/۲	۲/۲	۱/۷
	خانه‌دار	۰	۶۷/۴	۳۲/۵
	بیکار	۶/۳	۱/۷	۴/۱
	بازنشسته	۱۳/۴	۳/۹	۸/۹
مذهب	شیعه	۸۵/۳	۹۲/۳	۸۸/۶
	سنی	۱۳/۸	۷/۵	۱۰/۸
	غیرمسلمان	۰/۹	۰/۲	۰/۵

توهین و بی حرمتی به مقدسات مذاهب اسلامی

بر مبنای یافته‌های این نظرسنجی ملی، ۹۱/۶ درصد از افراد توهین و بی حرمتی به مقدسات مذاهب اسلامی را کاری اشتباه و ناشایست دانسته‌اند و ۵/۱ درصد این کار را ناشایست و اشتباه نمی‌دانند. ۳/۳ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند. این تصویری کلی از مواجهه جامعه ایرانی با پدیده توهین به مقدسات است. داده‌ها نشان می‌دهد که اکثریت جامعه به میزان بسیار بالایی مخالف هر نوع توهین و بی حرمتی به مقدسات مذاهب اسلامی هستند و به بیانی دیگر رفتارهای غیر شرعی همچون برگزاری مراسم‌های خاص در مناسبت‌های معین به منظور توهین و هتک مقدسات مذاهب اسلامی، مسئله جامعه ایرانی نیست و تنها محدود به درصد انگشت‌شماری از ایرانیان است.

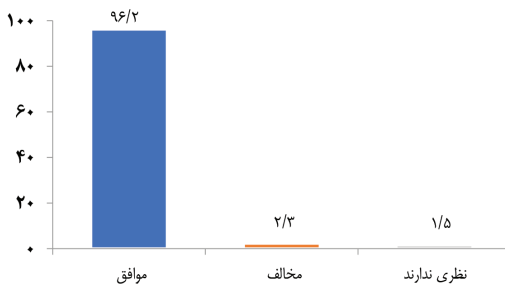

نمودار ۳. وضعیت توهین و بی حرمتی به مقدسات مذاهب اسلامی (درصد)

احترام به عقاید مذهبی در جامعه

۹۶/۲ درصد از پاسخگویان این نظرسنجی بر این باورند که باید در جامعه به عقاید مذهبی همه افراد از مذاهب مختلف اسلامی احترام گذاشت و ۲/۳ درصد چنین نظری نداشته‌اند. ۱/۵ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

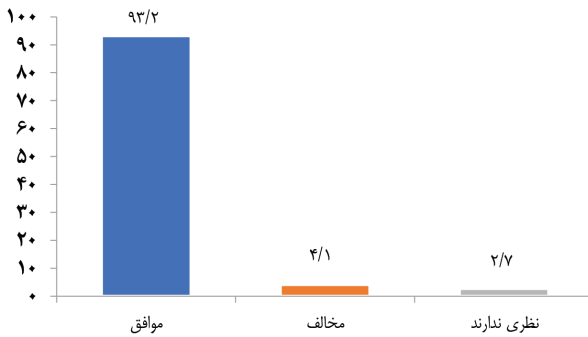
حفظ احترام عقاید و باورهای مذهبی در چارچوب اسلام، امری پذیرفته شده در جامعه ایرانی است. تحمل و رواداری مذهبی در این جامعه بر اساس داده‌ها به میزان بسیار بالا ارزیابی می‌شود و در لایه اعلامی، اکثریت قریب به اتفاق جامعه قائل به ضرورت احترام به عقاید مذهبی فرق مختلف اسلامی هستند.

نمودار ۴. وضعیت احترام به عقاید مذهبی در جامعه (درصد)

نگرش عمومی نسبت به خلیات مسلمانان

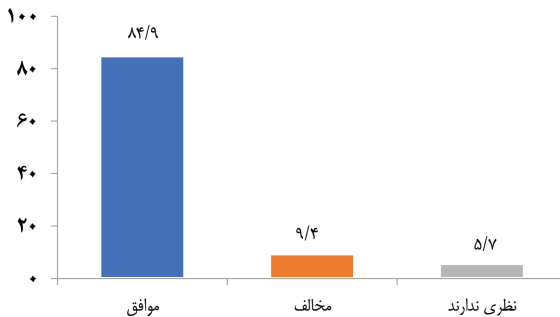
۹۳/۲ درصد از افراد بر این نکته اذعان دارند که خوب یا بد بودن یک مسلمان ارتباطی با مذهب او ندارد و ۴/۱ درصد خوب یا بد بودن را مرتبط با مذهب مسلمانان دانسته‌اند. ۲/۷ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند. این نکته در کنار داده‌های دیگری که حاکی از باورمندی بالای جامعه ایرانی به ضرورت وحدت و هم‌زیستی بین پیروان مذاهب اسلامی است، نشان می‌دهد که بعد اخلاقی وحدت در این جامعه پررنگ است. خوب یا بد دانستن دیگری الزاما متوقف بر مذهب او نیست و فرد مسلمان و رای این که چه مذهبی دارد، می‌تواند با تقید به التزامات اخلاقی مشترک انسانی و اسلامی، خوب یا بد انگاشته شود.

نمودار ۵. نظر پاسخگویان درباره خوب یا بدبودن مسلمان‌ها با مذاهب مختلف (درصد)

سپردن مشاغل و مسئولیت‌ها به افراد

یکی از گره‌گاه‌های امر وحدت، تبعیض شغلی بر مبنای مذهب است. در این نظرسنجی ملی، ۸۴/۹ درصد افراد معتقدند اگر یک شیعه و سنی از شایستگی و توانایی لازم برای انجام و تصدی شغلی برخوردار است باید شغل و مسئولیت را به وی سپرد. ۹/۴ درصد مخالف این موضوع بودند. ۵/۷ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

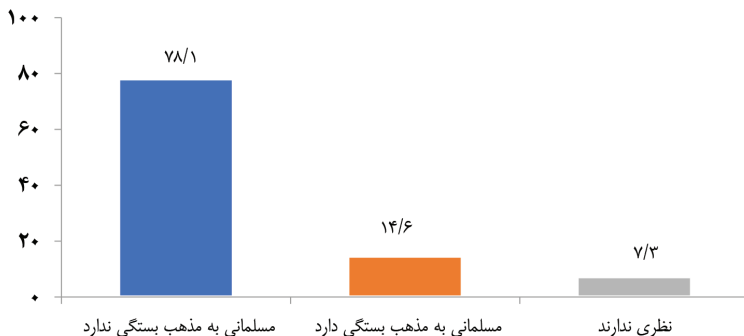

نمودار ۶. سپردن مشاغل و مسئولیت‌ها به افراد بر اساس شایستگی و توانایی (درصد)

مسلمان کیست؟

در نگاه اصولی به مسئله وحدت، مسلمان کسی است که به پیامبر و قبله مشترک باور داشته باشد. در این نظرسنجی نیز از پاسخگویان پرسیده شد نظرشان درباره این گزاره چیست «کسی که به خدا پیامبر اسلام و آخرت ایمان داشته باشد و سمت قبله نماز بخواند فارغ از این که چه مذهبی دارد، مسلمان است»

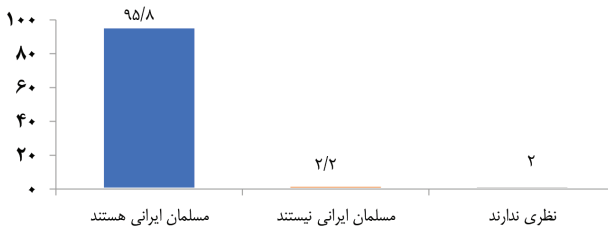
۷۸/۱ درصد افراد معتقدند کسی که به خدا، پیامبر اسلام و آخرت ایمان دارد و سمت قبله نماز می خواند فارغ از اینکه چه مذهبی دارد مسلمان است. ۱۴/۶ درصد گفته اند مسلمانی بستگی به مذهب دارد. ۷/۳ درصد در این باره اظهار نظری نکرده اند.

نمودار ۷. نظر پاسخگویان درباره مسلمانی افراد (درصد)

مسلمان و ایرانی بودن

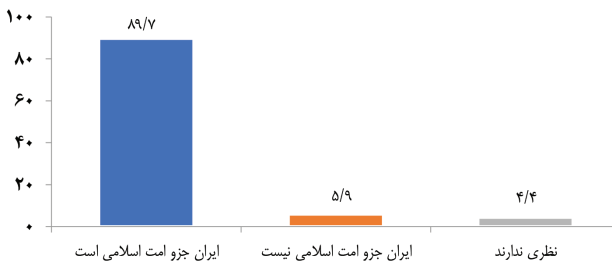
در پرسش بعدی از پاسخگویان، پرسیده شد با این گزاره «من یک مسلمان ایرانی هستم.» موافق و همراه هستند؟ ۹۵/۸ درصد پاسخگویان خودشان را مسلمان ایرانی دانسته، در حالی که ۲/۲ درصد خود را مسلمان ایرانی نمی دانند. ۲ درصد در این باره اظهار نظری نکرده اند.

نمودار ۸. نظر پاسخگویان درباره مسلمان ایرانی بودن خودشان (درصد)

ایران و امت اسلامی

آیا ایران جزوی از بدنه جهان اسلام و امت اسلامی است؟ چقدر این احساس باهم‌بودگی و باور به قرارگرفتن در کالبدی به نام امت اسلامی در جامعه ایرانی وجود دارد؟ ۸۹/۷ درصد افراد ایران را جزوی از امت اسلامی دانسته، در حالی که ۵/۹ درصد ایران را جزو امت اسلامی نمی‌دانند. ۴/۴ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

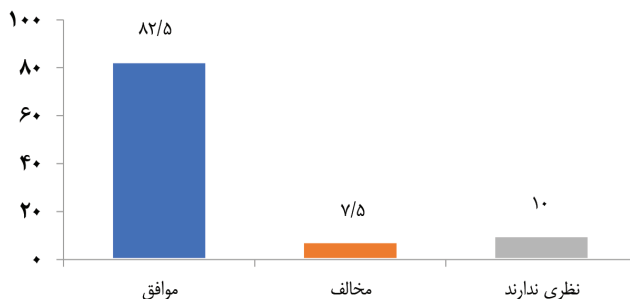

نمودار ۹. نظر پاسخگویان درباره بودن ایران جزو امت اسلامی (درصد)

اتحاد کشورهای اسلامی

اتحاد اسلامی میان کشورهای مسلمان و هم‌آوایی دولت‌ها در نهایت به نفع ملت‌هاست. در این بخش از افراد پرسیده شد آیا با این گزاره موافق‌اند «اتحاد بین کشورهای اسلامی به نفع مردم این کشورهاست»

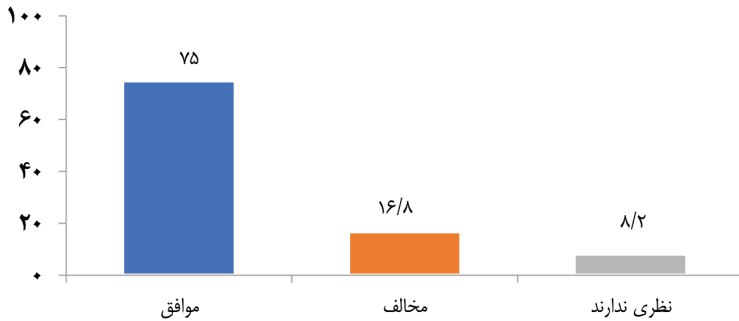
و پاسخگویان به شکل زیر به این سؤال، پاسخ داده‌اند. ۸۲/۵ درصد پاسخگویان گفته‌اند مردم کشورهای اسلامی از اتحاد این کشورها منتفع می‌شوند. ۷/۵ درصد گفته‌اند این اتحاد منفعتی برای مردم کشورهای اسلامی ندارد. ۱۰ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

نمودار ۱۰. منفعت مردم کشورهای اسلامی از اتحاد بین این کشورها از نظر پاسخگویان (درصد)

مسئله فلسطین و وظیفه اسلامی

نقطه کانونی وحدت اسلامی، مسئله فلسطین است. اتحاد دولت‌های اسلامی و وحدت مسلمانان حول فلسطین و حمایت از آن، یکی از دال‌های اساسی گفتمان وحدت است. در جامعه ایرانی نیز ما با گونه‌های مختلفی از مواجهه با مسئله فلسطین روبرو هستیم. حمایت اسلامی از فلسطین و وظیفه دینی دانستن آن، یکی از صورت‌های مواجهه با مسئله فلسطین با درجه بالاست. در این نظرسنجی ۷۵ درصد از افراد گفته‌اند حمایت از مردم مظلوم فلسطین وظیفه هر مسلمان است. ۱۶/۸ درصد گفته‌اند مسلمان در حمایت از مردم مظلوم فلسطین وظیفه‌ای ندارند. ۸/۲ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

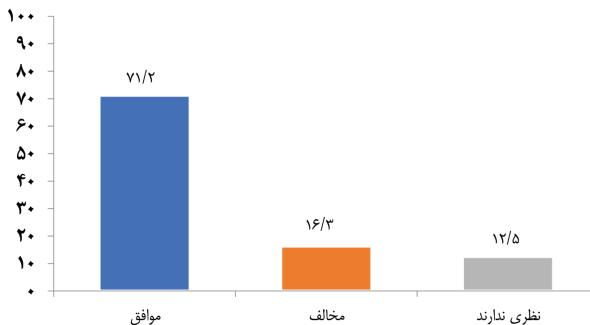

نمودار ۱۱. نظر پاسخگویان درباره وظیفه مسلمانان در حمایت از مردم مظلوم فلسطین (درصد)

اختلاف افکنی دشمنان ایران بین شیعه و سنی

یکی از انگاره‌های کلیشه‌شده در مسئله وحدت، انتساب منشا اختلافات به دشمن بیرونی است. در این بخش از نظرسنجی، این سوال درباره نگرش افراد نسبت به این کلیشه پرسیده شده که آیا با این گزاره موافق‌اند «اختلاف افکنی بین شیعه و سنی کار دشمنان ایران است» و پاسخ‌ها به شرح زیر بودند.

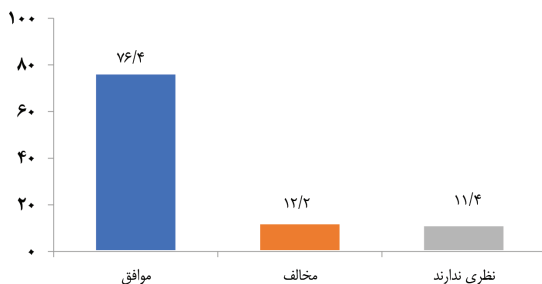
۷۱/۲ درصد افراد معتقدند دشمنان ایران بین شیعه و سنی اختلاف افکنی می‌کنند. ۱۶/۳ درصد پاسخگویان چنین نظری ندارند. ۲/۵ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

نمودار ۱۲. نظر پاسخگویان درباره اختلاف افکنی بین شیعه و سنی از سوی دشمنان ایران (درصد)

اولویت دولت در ارتقا و بهبود روابط با همسایگان مسلمان

سیاست اصولی جمهوری اسلامی ایران، گسترش روابط با همسایگان است. در شرایطی که داده‌های رسانه‌ای و مجازی نشان از تلاش فعالانه برخی گروه‌ها برای تخریب روابط با همسایگان و نفرت‌پراکنی مستمر نسبت به ملت‌های پیرامون ایران دارد، همزمان با پیگیری سیاست بهبود و تحکیم روابط با کشورهای مسلمان از سوی دولت مردمی، شاهد آن هستیم که ۷۶/۴ درصد افراد نیز بر این باورند که ارتقا و بهبود روابط با همسایگان مسلمان از سوی دولت باید در اولویت قرار گیرد و تنها ۱۲/۲ درصد پاسخگویان ارتقا و بهبود روابط با همسایگان مسلمان از سوی دولت را دارای اولویت ندانسته‌اند. ۱۱/۴ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

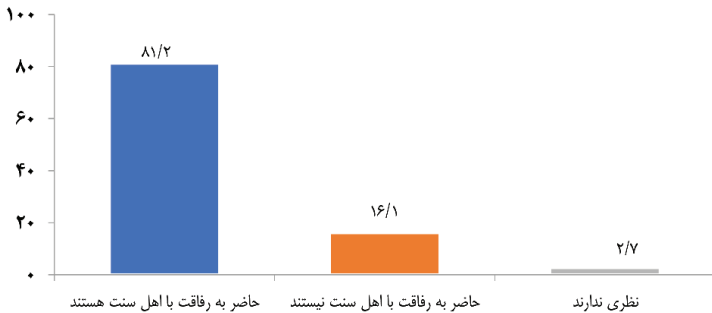

نمودار ۱۳. نظر پاسخگویان درباره ارتقا و بهبود روابط با همسایگان مسلمان از سوی دولت (درصد)

رفاقت شیعیان با اهل سنت

برای فهم بهتر میزان باورمندی جامعه به فرهنگ وحدت اسلامی و پایبندی رفتاری مردم به اصل همزیستی بین پیروان مذاهب اسلامی، میزان فاصله‌گذاری اجتماعی بین شیعیان و اهل سنت در این نظرسنجی کندوکاو شده است. به همین منظور مواجهه روزمره شیعه و سنی در پیوستاری از دوستی و رفاقت تا همسایگی و ازدواج سنجیده شده است.

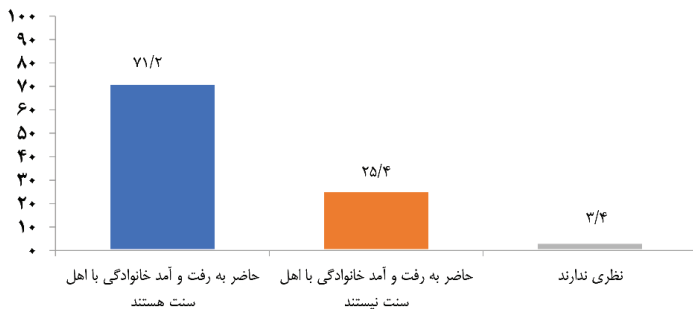
در اولین سوال از این بخش از شیعیان پرسیده شد که «آیا حاضرید با فردی از اهل سنت رفاقت کنید؟»: ۸۱/۲ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت رفاقت داشته باشند. ۱۶/۱ درصد شیعیان به رفاقت با اهل سنت رغبتی نشان نداده‌اند. ۲/۷ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

نمودار ۱۴. وضعیت رفاقت شیعیان با افرادی از اهل سنت (درصد)

رفت و آمد خانوادگی شیعیان با اهل سنت

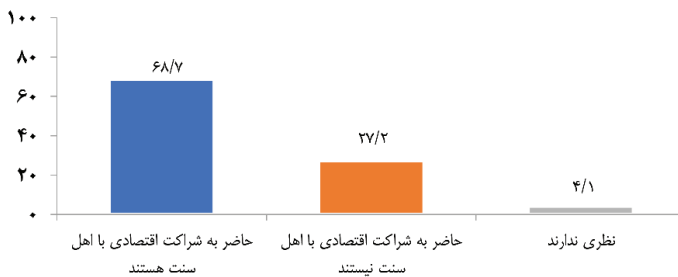
همچنین درباره آمد و شد خانوادگی با اهل سنت، ۷۱/۲ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت رفت و آمد خانوادگی داشته باشند. ۲۵/۴ درصد شیعیان به رفت و آمد خانوادگی با اهل سنت رغبتی ندارند. ۳/۴ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

نمودار ۱۵. وضعیت رفت و آمد خانوادگی شیعیان با افرادی از اهل سنت (درصد)

شراکت اقتصادی شیعیان با اهل سنت

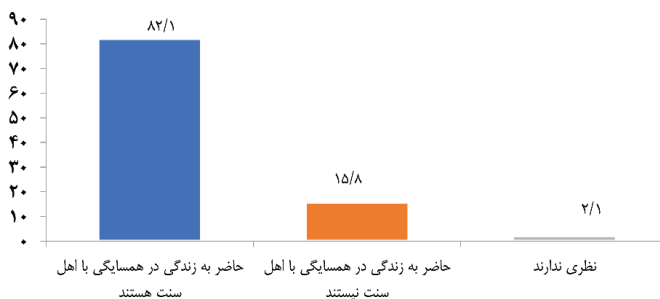
۶۸/۷ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت شراکت اقتصادی داشته باشند. ۲۷/۲ درصد شیعیان به شراکت اقتصادی با اهل سنت رغبتی از خود نشان نداده‌اند. ۴/۱ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

نمودار ۱۶. وضعیت شراکت اقتصادی شیعیان با افرادی از اهل سنت (درصد)

همسایگی شیعیان با اهل سنت

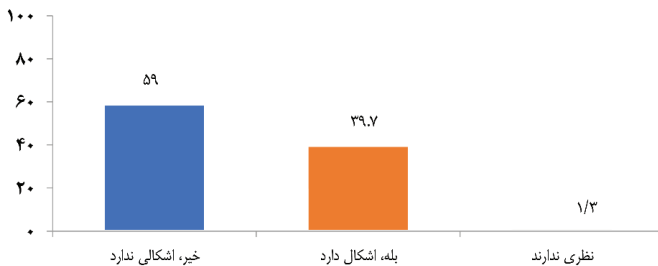
۸۲/۱ درصد شیعیان گفته‌اند حاضرند با افرادی از اهل سنت همسایه باشند. ۱۵/۸ درصد شیعیان حاضر نیستند در همسایگی آنان افرادی از اهل سنت زندگی کنند. ۲/۱ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

نمودار ۱۷. وضعیت همسایگی شیعیان با افرادی از اهل سنت (درصد)

ازدواج عضوی از خانواده شیعیان با فردی از اهل سنت

در این پرسش از پاسخ‌گویانی که شیعه بودند، پرسیده شد «از نظر شما ازدواج یکی از اعضای خانواده‌تان با یک سنی اشکال دارد؟» و نتایج آن به روایت جدول زیر ارائه شده است: ۵۹ درصد شیعیان گفته‌اند ازدواج عضوی از خانواده آنان با افرادی از اهل سنت اشکالی ندارد. ۳۹/۷ درصد شیعیان حاضر نیستند عضوی از خانواده آنان با فردی از اهل سنت ازدواج کند. ۱/۳ درصد در این باره اظهار نظری نکرده‌اند.

نمودار ۱۸. وضعیت ازدواج عضوی از خانواده شیعیان با فردی از اهل سنت (درصد)

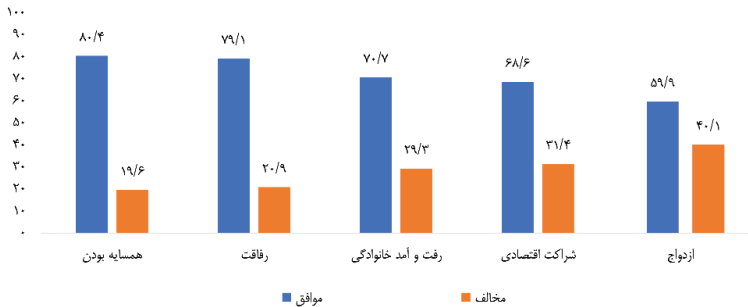
در ادامه به بررسی تفصیلی این سوال (موافقت شیعیان با ازدواج عضوی از خانواده‌شان با فردی از اهل سنت) به تفکیک متغیرهای زمینه‌ای و جمعیت‌شناختی پرداخته شده است؛
جدول ۲. وضعیت ازدواج عضوی از خانواده شیعیان با فردی از اهل سنت به تفکیک متغیرهای جمعیت‌شناختی

متغیرها	سطوح	بله اشکال دارد	خیر، اشکالی ندارد
جنس	مرد	۳۵/۶	۶۴/۴
	زن	۴۴/۹	۵۵/۱
سن	۲۹-۱۸	۴۲/۴	۵۷/۶
	۴۹-۳۰	۳۹/۹	۶۰/۱
	۵۰ سال و بالاتر	۳۹/۵	۶۰/۵

متغیرها	سطوح	بله اشکال دارد	خیر، اشکالی ندارد
تحصیلات	بی سواد	۵۵/۸	۴۴/۲
	دیپلم و زیر دیپلم	۳۸/۷	۶۱/۳
	دانشگاهی	۴۰/۸	۵۹/۲
	حوزوی	۵۰	۵۰
وضعیت تأهل	مجرد	۳۹	۶۱
	متأهل	۴۰/۳	۵۹/۷
	بدون همسر	۵۰	۵۰
فعالیت	شاغل	۳۷/۳	۶۲/۷
	دانشجو	۳۳/۳	۶۶/۷
	دانش آموز	۳۶/۸	۶۳/۲
	خانه دار	۴۶/۲	۵۳/۸
	بیکار	۳۸/۱	۶۱/۹
	بازنشسته	۳۶/۷	۶۳/۳
محل سکونت	مرکز استان	۳۸/۴	۶۱/۶
	شهر غیر مرکز استان	۴۲/۹	۵۷/۱
	روستا	۴۲/۲	۵۷/۶

فاصله گذاری اجتماعی بر مبنای مذهب

در مجموع ۸۰/۴ درصد پاسخگویان شیعه و سنی با «همسایه بودن»، ۷۹/۱ درصد با «رفاقت»، ۷۰/۷ درصد با «رفت و آمد خانوادگی»، ۶۸/۶ درصد با «شراکت اقتصادی» و ۵۹/۹ درصد با «ازدواج» با غیر هم‌مذهب، مشکلی ندارند. این به این معناست که در جامعه ایرانی مذهب به‌عنوان عاملی برای فاصله‌گذاری اجتماعی و تبعیض رفتاری نیست و در زندگی روزمره شیعه و سنی، اختلاف مذهب به تنهایی به اختلال ارتباطی در روندهای اجتماعی هرروزه منجر نمی‌شود.

نمودار ۱۹. روابط بین فردی و اجتماعی در بین پاسخگویان (اعم از اهل تشیع و تسنن) (درصد)

جمع‌بندی

بر اساس نتایج اولین نظرسنجی ملی فرهنگ وحدت اسلامی ایرانیان، می‌توان به تصویری روشن‌تر از واقعیت زندگی روزمره شیعه و سنی در ایران رسید. داده‌های این نظرسنجی نشان می‌دهد بر خلاف انگاره برساخته توسط مخالفان اصل وحدت، شیعه و سنی در ایران میزان بالایی از هم‌زیستی را تجربه می‌کنند و به بیانی دیگر مذهب عاملی برای فاصله‌گذاری اجتماعی میان مردم نیست. همچنین بر مبنای این پژوهش می‌توان بر این نکته پای فشرد که توهین و هتک حرمت مقدسات مذاهب اسلامی از جمله اهل سنت در جامعه ایرانی نه تنها عمومیت ندارد، بلکه به میزان بسیار بالایی از مخالفت با این مسئله انحرافی وجود دارد و همان‌گونه که از رویکرد اصولی انقلاب اسلامی و نظر صریح مقام معظم رهبری، حضرت امام خامنه‌ای، بر می‌آید، شیعیان در ایران افزون بر آن‌که مخالف هر نوع هتک حرمت و توهین به مقدسات اهل سنت هستند، قائل به حفظ احترام عقاید مذهبی اهل سنت‌اند و از سویی دیگر اهل سنت ایران نیز همانند شیعیان، بی‌حرمتی به مقدسات مذهبی شیعیان را رد می‌کنند. به بیانی دیگر آنچه غوغاپردازان اختلاف‌افکن و هتاک، به نام مذهب در پی آن

هستند، اساساً مسئله جامعه ایرانی نیست و به زبان آمار، محدود به اقلیتی بسیار اندک است. نتایج این نظرسنجی و سایر داده‌های موجود از وضعیت مذاهب اسلامی در کشور نشان از زنده بودن فرهنگ وحدت و هم‌زیستی در بین ایرانیان است. همچنین بر مبنای این مطالعه، مردم ایران رویکردی مثبت در قبال همسایگان مسلمان دارند و ارتقا و بهبود روابط با همسایگان را ضروری دانسته و آن را به نفع مردم می‌انگارند.

